7/13076, 13077, 13078

İmz.

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.007/00.733 12.4.2006
KONU : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİNE
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ: Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı'nın 28.03.2006 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-19389 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile Antalya Milletvekili Sayın Nail KAMACI, Aydın Milletvekili Sayın Özlem ÇERÇİOĞLU ve Ordu Milletvekili Sayın İdris Sami TANDOĞLU'ya ait Yazılı Soru Önergeleri hakkındaki bilgileri içeren cevaplar ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı

Dağıtım:
Gereği :
- TBMM Bşk.Genel Sekreterliği
  (Kanunlar ve Kararlar Dai.Bşk.)
  Ek: 3 Yazı (2'şer Nüsha)

Bilgi :
- Başbakanlık
  (Kan.ve Kar.Gen.Müd.)
  Ek: 3 Yazı

7/13077

ORDU MİLLETVEKİLİ SAYIN DR.İ.SAMİ TANDOĞDU'NUN
7/13077 NOLU SORU ÖNERGESİ CEVABIDIR

SORU 1 :

Türkiye'de kadınların işgücüne katılımı ve istihdam oranı hangi düzeydedir? Bu oran AB ülkeleri ile kıyaslandığında ortaya nasıl bir tablo çıkıyor?

CEVAP 1 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Kanunlardaki eşitlikçi yapıya rağmen, kadının niteliksel gelişimini ve işgücü piyasasına girişini sağlayacak gerekli mekanizmaların oluşamaması kadınların işgücüne katılım oranının düşük kalmasına neden olmaktadır. Kadınların işgücüne katılma oranı 1990'da % 34,1 civarındayken, 2002 yılında % 26,9, 2005 yılı için % 25,6'dır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2005 Ağustos Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre; Türkiye'de 15 ve yukarı yaştaki kadın nüfus sayısı 25.674.000 olup, kadın nüfusun 15.849.000'i kentte, 9.825.000'i ise kırda yaşamaktadır. 15 ve yukarı yaşta olan kadın nüfusunun 5.926.000'i istihdam edilmektedir. İstihdam edilen kadın nüfusunun 2.566.000'i kentte, 3.369.000'i ise kırda istihdam edilmektedir.

Avrupa Birliği'nde (25), 2004 verilerine göre 15 yaş ve daha yukarı yaştaki nüfus 377.500.000 olup, bu nüfusun 195.545.000'i kadınlardan oluşmaktadır. (%51.8) istihdama katılan 194.514.000 kişinin, 85.622.000'i kadındır (%44). AB (15), 2004 yılı verilerine göre istihdama katılan 165.485.000 kişinin, 72.473.000'i kadındır.

(Kaynak: Statistics in focus, Population and Social Conditions, 9/2005; Labour Market)

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Bugün Türkiye'de kadınların işgücüne katılım ve istihdam oranları AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında çok düşük kalmaktadır. AB ülkelerinde her 2 kadından 1'i istihdam edilirken, ülkemizde 2004 yılı verilerine göre her 4 kadından 1'i istihdam edilmektedir.

Ayrıca, istatistiklere bakıldığında kadınların işgücüne katılım oranlarında yıllar itibariyle azalma olduğu da görülmektedir. 1990 yılında kırsal kesimde yaşayan kadınların %52'si istihdama katılırken, bu oran 2004 yılında %30,9'a düşmüştür. Bu oran kentsel yerleşim yerlerinde pek bir değişim göstermeyerek %17,1 olmuştur.

Hane Halkı İşgücü Anketi Ekim 2005 sonuçlarına göre bugün Türkiye'de kadınların işgücüne katılım oranı % 22 dir. 1990 da ise bu oran %36 olarak gerçekleşmiştir.

Halihazırda %22 olan istihdamın, %16.3'ü kentlerde, %31.1'i kırsal alandadır.

Çalışan kadınların sektörlere göre dağılımı ise şöyledir:

Tarım sektöründe : % 49.6

Hizmet sektöründe %35.1

Sanayi sektöründe %14.8
İnşaat sektöründe %0.5

Kadın işgücüne sektörler bazında bakıldığında; 1955–1965 yıllarında tarımda istihdam edilen kadın oranı %95 iken, 2004 yılında bu oran %53,1'e düşmüştür. Sanayi sektöründe ise 1955–1965 yıllarında %2,5 iken 2004 yıllı verilerine bakıldığında %13,4'e yükselmiştir. Yine, 1955–1965 yıllarında hizmetler sektöründe % 2 olan kadın istihdam oranı 2004 yılında % 35'e yükselmiştir.

SORU 2 :

Kadınların çalışma hayatına dahil edilmesi için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

CEVAP 2 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Toplum Merkezlerinde kadınlara yönelik , uygulanan bilgi bilinç yükseltme çalışmaları ve beceri geliştirme programları ile kadınların kendini gerçekleştirmesi sağlanmakta ayrıca Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı dahilinde çalışma hayatına katılımı için girişimciliği ve örgütlenmeleri (dernek, kooperatif vb) desteklenmektedir.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Bakanlık olarak öncelikli alanlar arasında kabul ettiğimiz kadın istihdamının önündeki engelleri ortadan kaldırmak ve sorunlara çözüm üretmek amacıyla yapılan çalışmalar özetle şunlardır:

- AB Müktesebatına Uyum Ulusal Programımızda yer alan taahhütlerimizden biri "Doğum izinleri ve Ebeveyn İzni Müessesinin Tesisi" ile ilgilidir. Kadınların istihdama giriş ve istihdamda kalışlarını çok yakından ilgilendiren çocuk bakımı sorumluluğunun paylaşılması amacıyla Bakanlığım tarafından Kanun Tasarısı hazırlanmıştır. Tasarı ile işçi ve memur olarak çalışan kadınlarımızın ücretsiz doğum izinlerinin anne ve babaların kullanabileceği ebeveyn izni haline getirilmesi, evlat edinme halinde bu izin haklarından yararlanabilmesi amacıyla ülkemizin koşulları ve ilgili AB Direktifleri dikkate alınarak hazırladığımız Kanun Tasarısı TBMM Genel Kurulunun gündemindedir.
- Ülkemizde sosyal politikalar ve istihdam alanında kadın-erkek eşitliği konusunda önemli gelişmeler kaydedilmektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızca hazırlanan ve Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren Yeni İş Kanunu eşitlikçi bir yaklaşımla hazırlanmıştır.
- Yeni İş Kanununa bağlı olarak "Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik" yürürlüğe girmiştir.
- Kamu Personel alımlarında cinsiyet ayrımcılığı yapılmamasına ilişkin "Personel Temininde Eşitlik İlkesine Uygun Hareket Edilmesi" konulu 2004/7 sayılı Başbakanlık Genelgesi 15 Ocak 2004 tarihinde 25347 sayılı Resmi Gazetede

yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup, tüm kamu kurum ve kuruluşlarının söz konusu Genelgeye uymaları zorunludur.

- Türkiye'nin AB istihdam stratejisine dahil olma çabaları, kadın istihdamının da artırılmasında itici bir role sahiptir. Bilindiği üzere Avrupa İstihdam Stratejisinin 4 boyutundan birisini kadın erkek eşitliği oluşturmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, AB İstihdam Stratejisine dahil olmak üzere çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çerçevede, "İstihdam Durum Raporu" hazırlanmış ve kadınların iş piyasasındaki konumları bu raporda incelenmiştir. Halen Ortak İstihdam Değerlendirme Belgesi üzerinde çalışılmaktadır. Sürecin devamında bir Ulusal Eylem Planı hazırlanacak ve bu Planda kadınların istihdam piyasasındaki pozisyonlarının iyileştirilmesi için gereken önlemlere yer verilecektir.
- Türkiye, Avrupa Birliğinin Cinsiyet Eşitliği Topluluk Programına 2003-2006 dönemi itibariyle katılım sağlamakta ve bu çerçevede duyarlılık artırıcı seminerler desteklenmektedir.
- Türkiye'de kadın istihdamının geliştirilmesine yönelik olarak Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve AB Komisyonu işbirliği ile "Aktif İşgücü Programları Projesi" yürütülmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün de Yürütme Komitesinde yer aldığı Projenin hedef gruplarından birisi de kadınlardır. Bu çerçevede kabul edilen 30 adet kadın projesi desteklenmekte olup, böylece kadın istihdamının geliştirilmesine katkıda bulunulacaktır.
- Ayrıca düşük düzeyde olan kadınların işgücüne katılımını artırmak amacıyla; Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK), Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ve kadın sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen çeşitli çalışmalar ve projelere Bakanlığıma bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü işbirliği kuruluşu olarak katılmakta ve katkı sağlamaktadır.
- Ülkemizde küçük ve orta ölçekli işletmelere ve girişimcilere önemli destek ve katkı sunan KOSGEB'in kadın girişimcileri de benzer hizmetlerle desteklemesi amacıyla, KOSGEB'e bağlı olarak çalışmalarını sürdüren "Girişimciliği Geliştirme Merkezi" tarafından 2006 yılı içerisinde Ankara'da iki "Kadın Girişimcilik Eğitimi" programı düzenlenmesi hususunda KOSGEB'e yapılan başvuru kabul edilmiştir.
- 9. Kalkınma Planı hazırlık çalışmaları çerçevesinde İşgücü Piyasası Özel İhtisas Komisyonu kapsamında kadın istihdamı konusuna özel önem verilmiş, gerek vizyonda toplumsal cinsiyet eşitliğine, gerekse alınacak tedbirler arasında kadın istihdamının artırılması amacıyla tedbirlerin yer almasına vurgu yapılmıştır.
- Halk Bankası A.Ş Genel Müdürlüğü tarafından "Genç Girişimci Kredisi" başlığı altında ilk kez mal ve hizmet üretimi, serbest meslek yada ticari faaliyete yönelik iş yeri açmak isteyen, elinde yapacağı işle ilgili geçerli bir belgeye veya işle ilgili bilgi ve deneyime sahip 35 yaşını aşmamış erkek ve kadın girişimcilere yönelik bir program uygulanmaktadır. Söz konusu programın kadın girişimciler için ayrı bir başlık altında ele alınması, yeni bir kurumsal düzenlemeyle **kadın girişimciliği departmanı** oluşturulması yönünde anılan Genel Müdürlük nezdinde girişimde bulunulmuştur.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Genel Müdürlüğümüzün kuruluş amacı; ülkemizdeki sosyal sorunların tespiti ve çözümü için bilimsel araştırmalar yaparak bu araştırma sonuçlarına göre politikalar üretmektir.

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü tarafından yaptırılan "Kadının Ülke Kalkınmasındaki Yeri" adlı araştırmanın sonuçlarına göre, kadınların çalışma hayatına yönelik olumlu gelişmeler gözlenmiştir. 1981 yılında çalışan kadınların problemlerinin, çalışan kadın ve erkekler tarafından nasıl algılandığına ilişkin İzmir yöresinde yapılan bir araştırma, dokuz yıl sonra aynı yörede tekrarlanmış ve elde edilen veriler; çalışanların dokuz yıl öncesine göre daha genç ve eğitimli oldukları, büyük bir bölümünün bekar oldukları, ailelerin çocukları arasında kız-erkek ayrımını daha az yaptıkları, kadınlara eşit ücret ödemeye yönelik bir eğilim olduğu, evlendikten sonra işten ayrılmayı düşünen kadınların oranında azalma olduğu, çalışan kadına sataşma ve rahatsız edilmenin azaldığı, bazı işlerin kadınlar için güç olduğu düşüncesinin azaldığı, kadının aile bütçesine katkı sağlamak için çalışması gerektiği eğilimlerinin arttığı gözlenmiştir. **Dolayısıyla araştırmanın sonuçları kadın istihdamını artırmaya yönelik neler yapılabileceğinin ipuçlarını vermektedir.**

Genel Müdürlüğümüzce daha çok ailelere yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Bu çalışmalara katılanlarda daha çok kadınlar olmaktadır. Bu programlardan birisi "Aile Eğitimi" projesidir. Projenin temel amacı; Aile bireylerine çağa uygun, kişisel ve duygusal gelişimlerini olumlu yönde etkileyen bilgi, beceri ve davranış geliştirmelerini sağlamaktır. Aile Okulu Programının amacı, toplumun ailenin önemine dikkatini çekmektir. Aile içi iletişimden çocuk eğitimine kadar uzanan geniş bütünlükte aile üyelerinin gerekli donanımının sağlanması ve aile kurumuna sorunların çözüldüğü temel bir merkez olarak bakılması gerektiğini vurgulamaktır. Proje ile özelde, bilgiye ulaşma imkanı olmayan, kentlerin kenar mahallelerinde oturan düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ailelere eğitim verilmesi, genelde ise, bütün ailelere imkanlar dahilinde ulaşılması amaçlanmaktadır. Projenin yerel yönetimler ve valiliklerce de uygulanabilmesi için 81 il valiliğine ve tüm belediye başkanlıklarına gönderilmiştir.

Bu projenin uygulanması ile çalışan kadınların aile ilgili sorunlarını çözme becerisi kazanması kadar, bilinçlenen kadınların eğitim ve çalışma talepleri geliştirmeleri de olasıdır.

SORU 3 :

Okuma-yazma bilmeyen yetişkin kadın oranının azaltılması için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?

CEVAP 3 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Toplum merkezlerimizde talep olması halinde yaş sınırı olmaksızın yetişkin okur yazarlığına ilişkin programlar uygulanmaktadır.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Kadınların eğitimi, üzerinde önemle durulması gereken alanlardan biridir. Türkiye, taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve çekincesiz kabul ettiği uluslararası belgelerde (Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Pekin Deklarasyonu

ve Eylem Planı) kadın okur yazarlığını yüzde 100 olarak gerçekleştireceğini taahhüt etmiştir.

2000 yılı itibariyle halen 15 ve yukarı yaşta bulunan kadınların yüzde 21,5'i okur yazar değildir. Okur yazar olmayan kadınlar daha çok ileri yaşlarda bulunmakta ve az gelişmiş bölgelerde yaşamaktadırlar. Bölgeler itibariyle dağılıma bakıldığında en yüksek oranı barındıran bölgenin Güney Doğu Anadolu Bölgesi (Yüzde 46.3), en düşük oranın ise gelişmişlik düzeyi en yüksek olan Marmara Bölgesinde (yüzde 13,1) olduğu gözlenmektedir. Okur-yazar olmayan kadınların oranı Doğu Anadolu Bölgesinde yüzde 38.1, Karadeniz Bölgesinde yüzde 24.9, Akdeniz Bölgesinde yüzde 20.5, Ege Bölgesinde yüzde 17.6, İç Anadolu Bölgesinde yüzde 17.0 düzeyindedir. Yaş grupları itibariyle okur-yazar olmayan kadınların durumuna baktığımızda ise, okuma yazma bilmeyen 15 yaş ve üstü kadınların yüzde 64'ünü, 40 yaş ve üzeri kadınların, yüzde 24'ünü 65 yaş ve üstü kadınların oluşturduğu görülmektedir.

Yaygın eğitim hizmeti veren Halk Eğitim Merkezlerince açılan kurslarda diğer programlar yanı sıra okuma yazma kursları da düzenlenmektedir. Bu kurslara ilişkin durum aşağıda gösterilmiştir:

Halk Eğitim Merkezince açılan kurslar(2003)

	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın %
Meslek Kursları	311.473	198.655	510.128	61,1
Sosyo-kültürel kurslar	171.399	141.173	312.572	54,8
Okuma yazma kursları	105.064	67.583	172.647	60,9

Ayrıca kadın sivil toplum kuruluşları tarafından düzenlenen okuma yazma kursları çerçevesinde okuma yazma oranının artırılması amacıyla çalışmalar sürdürülmektedir.

SORU 4 :

Kayıt dışı istihdamın yaygın olması nedeniyle, özellikle kadınlar çalışmaları durumunda bile sosyal güvenlik haklarından faydalanamamaktadırlar. Bu durumun önüne geçebilmek için ne gibi tedbirler alınmıştır?

CEVAP 4 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Türkiye'de kadın istihdamı AB ülkeleri arasında en düşük oranda olmakla birlikte bu oranlar istihdamdaki kadın sayısını tam olarak yansıtmamaktadır. Zira ülkemizde kadınlar kayıt dışı sektörde veya esnek çalışma biçimlerinde erkeklere göre daha büyük oranda istihdam etmektedirler. İşte bu nedenledir ki, Hükümetimiz, 2003 yılında yürürlüğe giren yeni İş Kanununda esnek çalışma biçimlerini mevzuatımıza dahil etmiş, böylece bu tür istihdamdaki kadınları koruma kapsamına almıştır.

SORU 5 :

AB'nin "Sosyal Politika ve İstihdam" başlıklı 19. bölümünde yer alan kadın-erkek eşitliğine ilişkin direktiflere yönelik hazırlık çalışmalarınız var mıdır?

CEVAP 5 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ciddi bir sorun olan kadına yönelik şiddet; kadının bireysel ve toplumsal işlevlerini, özel yaşamını, işini ve diğer sorumluluklarını yerine getirebilmesinde, kadının güçlenmesi ve ilerlemesinde engel teşkil etmektedir.

Sosyal hizmetlerin önem taşıyan amaçlarından biri de, insan haklarını güvence altına almaktır. Eşitlik, güvenlik, özgürlük, bütün insanların bedensel bütünlüğü ve insanlık onuru konusundaki hak ve prensiplerin kadınlar için de uygulanmasının acil bir gereklilik olduğu gerçeğinden hareketle, kadınların kendi durumlarını belirlemede, kendi haklarında söz sahibi olma hakkına sahip oldukları bilincine ulaşmalarında, istismara ve şiddete karşı çıkmalarında, statülerinin yükseltilmesinde, onurlarının korunmasında ve böylece demokratik geleneğin gelişmesinde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun (SHÇEK) küçümsenemeyecek katkıları vardır. Kadının ilerlemesi ve güçlendirilmesi ve şiddete karşı korunmasına yönelik yürütülen hizmetlerle eşitlik politikalarına katkı sağlanmaktadır.

SHÇEK; ulusal kalkınma plan hedefleri, ülkemizin de taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, belgeler ve kararların öngördüğü yükümlülükler ve görevler arasında da yer aldığı üzere, şiddete uğrayan veya bu riski taşıyan kadınlara yönelik hizmetlerini ağırlıklı olarak kadın konukevleri ile vermektedir.

Fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik istismara uğrayan kadınların psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümlenmesi sırasında varsa çocuklarıyla birlikte ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geçici bir süre kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşları olan kadın konukevlerinde; 12 Temmuz 1998 tarih ve 23400 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunan "Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na Bağlı Kadın Konukevleri Yönetmeliği" uyarınca hizmet verilmektedir.

Kadın konukevlerinde; kadınların durumlarının, aileleri ya da eşleri ile olan anlaşmazlıklarının incelenmesi ve sorunlarının giderilmesine yönelik mesleki çalışmalar yapılmaktadır. Kadın konukevlerine kabulü yapılan kadınlara yönelik mesleki çalışmalar; kadınları destek ve yardımın nesnesi değil, kalkınmanın temel ve eşit öznesi olarak algılayan bir yaklaşımla, reşit bireyler oldukları ve "kendi kaderini tayin" ilkesi göz ardı edilmeden mesleki teknik ve yöntemler aracılığı ile yerine getirilmektedir.

Bu çalışmalar ile şiddete uğrayan kadınlarda şiddet sonucu ortaya çıkan umutsuzluk, değersizlik, suçluluk, utanç ve korku gibi duyguların aşılması, özgüven ve özsaygının yeniden yapılanması, yeni yaşam seçeneklerini sağlıklı biçimde belirleyebilmeleri yönünde psikolojik destek, danışmanlık, hukuksal rehberlik sunulması, kendilerine yeterli olabilecekleri bir iş ve meslek edindirmelerinde gerekli

önlemlerin alınması, aile veya eşle bir araya gelmeyi tercih etmeleri durumunda ailenin şiddet içermeyen bir ortam haline gelmesi ve çocukların şiddetten uzak, sağlıklı bir ortamda yetişmesi için aile ilişkilerinin sağlıklı sürdürülmesinin sağlanması, izleme faaliyetlerinin sürdürülmesi ve bu çalışmaların yanı sıra ortaya çıkabilecek değişik sorunlar karşısında dinamik bir yaklaşımla şiddet kurbanlarına gereken tüm hizmetlerin çok disiplinli ekip çalışması anlayışıyla sunulması hedeflenmiştir.

Kadın konukevlerinde sürdürülen; kadınların kuruluşta kaldıkları süre içinde gelecekte kendilerine yeterli olabilecek bir iş ve meslek edinmelerinde gerekli önlemlerin alınması çalışmaları, SHÇEK'in bir istihdam kurumu olmadığı gözönünde bulundurularak gerçekleştirilmektedir.

Bu çalışmalar kapsamında kadınların; daha kolay ve daha iyi işler bulabilmeleri ve sosyo-ekonomik düzeylerinin yükseltilmesine yönelik yaygın eğitim, işgücü eğitimi ve benzeri eğitim olanakları sağlayan kurum ve kuruluşlardan haberdar edilerek yönlendirilmeleri ve gerekli görülen kamu ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği sağlanması yer almaktadır.

İşe yerleşen kadınların çoğu kalacak yer sorunlarını da gidermek için yatılı işleri tercih etmektedirler. Kadınların yerleştikleri işler; yatılı çocuk ve yaşlı bakımı, yatılı temizlik işi, güvenlik görevlisi, kuaförde çay ve temizlik işleri, tekstil fabrikasında işçi, büro elemanı, sekreter, butikte ve mağazada tezgahtar, kasiyer, temizlik şirketi, otelde kat görevlisi, deri mağazasında aşçı, çay bahçesinde garson, restoranda bulaşıkçı, devlet memuru (KMÇ kökenli), öğretmen, çevirmen, pazarlama elemanı, mağazada satış elemanı, lokantada hizmetli, şehirlerarası otobüslerde hostes, bölge yatılı ilk öğretmen okulunda işçi vb. işlerdir.

Kadınların insan hakları ve temel özgürlüklerle tutarlı olmayan geleneksel ya da töresel uygulamaların kurbanı olmaları hali de dahil, ayrımcılığa maruz kalmalarının önlenmesine yönelik "Kurumlar arası yaklaşım içerisindeki namus adına işlenen cinayetlerin önlenmesi için etkin kampanya stratejilerinin geliştirilmesi ve uygulanması Projesi" kapsamında İngiltere Dış İşleri Bakanlığı tarafından finansmanı sağlanarak, 22 Kasım 2004 tarihinde Diyarbakır, 23 Kasım 2004 tarihinde Mardin'de gerçekleştirilen çalıştaya Bakanlığıma bağlı SHÇEK Genel Müdürü katılmıştır.

Diyarbakır ve Mardin İllerinde pilot olarak uygulanacak projenin giderek diğer illerde de örnek olarak kullanılması ve uygulanması hedeflenmiştir.

Söz konusu çalıştaya ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra kadına yönelik şiddetin önlenmesi alanında çalışma yapan sivil toplum kuruluşu liderleri ve akademisyenler de katılmışlardır.

Ayrıca, SHÇEK'in; kadın istismarına karşı mücadele eden kadın grupları ve kamu kurum ve kuruluşları arasında kalıcı bir iletişim ve bilgi ağı kurma, ortak politikalar oluşturma amaçlı faaliyetleri sürdürülmektedir. Bu kapsamda, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları, belediyeler, sivil toplum kuruluşlarına ait kadın danışma ve dayanışma merkezleri, hukuki danışmanlık hizmetleri veren barolar, kadın istihdamına destek veren kamu ve sivil toplum kuruluşları, üniversitelerin kadın sorunları araştırma ve uygulama merkezleri ile işbirliği yapılmaktadır.

Kadına yönelik şiddet; her yıl ulusal düzeyde kutlanan "8 Mart Dünya Kadınlar Günü" Etkinlikleri çerçevesinde gerçekleştirilen yürüyüşlerde, kitle iletişim araçlarındaki programlarda, konferans, panel, sempozyum, söyleşi, açık oturum vb. toplantılarda, şenlikler ve yemekli dayanışma gecelerinde konu edilmekte ve kınanmaktadır. Tüm sosyal hizmetler il müdürlüklerimizce kutlama komiteleri oluşturularak yapılan etkinlikler kapsamında; kadın girişimcilerin toplumsal ve ekonomik hayata katılarak üretime ve aile bütçesine katkıda bulunmalarını, gelir elde

etmelerini sağlamak, sosyal ilişkilerini, özgüvenlerini geliştirmelerine destek vermek amacıyla el emeklerinin değerlendirilmesine yönelik kermesler, kadının günlük yaşamını, üslendiği rolleri, aile ve toplumdaki yerini yansıtan fotoğraf, resim, kitap sergileri, tiyatro, film, dia gösterileri ve toplu nikah törenleri ve medya kanalıyla halkı bilgilendirme çalışmaları yapılmaktadır.

Toplum merkezlerinde verilen hizmetler aracılığıyla kadının bilgi ve bilinç düzeyi arttırılarak aile ve toplum içindeki statüsünün yükseltilmesi, üretken hale getirilmesi ,vatandaşlık haklarından başlayarak kadının insan haklarının ve bu hakların nasıl kullanılacağının öğretilmesi amaçlanmaktadır.

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği için 3 Ekim 2005 tarihinde başlayan müzakere sürecinde, kadın-erkek eşitliği önemli bir yer tutmaktadır. Bu konu, 24 Temmuz 2003 tarihli Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı'nda Sosyal Politika ve İstihdam başlığı altındaki öncelikler listesinde AB Mevzuatının Türk İş Hukukuna Yansıtılması başlıklı 13.1 nolu öncelik altında yer almıştır.

Ulusal Programda, kadın ve erkeklere eşit muamele konusunda kısa vadede ilgili AB Mevzuatının iç hukuka aktarılması için bir programın kabul edilmesi, orta vadede de bunların iç hukuka aktarılması ve uygulanması hususu yer almaktadır.

AB'nin sosyal politika programlarından biri olan Cinsiyet Eşitliği Topluluk Programına ülkemiz 2003 yılı itibariyle katılmış olup, program Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızca yürütülmektedir. Program çerçevesinde yürütülen faaliyetlere Genel Müdürlüğümüz aktif bir şekilde katılmaktadır.

Bu çerçevede Ulusal Programda yer alan Mevzuat Uyum Takviminde belirtildiği üzere; 92/85/EEC sayılı "Hamile, Loğusa veya Emzikli Kadın Çalışanların İşyerinde Sağlık ve Güvenliklerinin İyileştirilmesine İlişkin Asgari Önlemlerin Belirlenmesine İlişkin Konsey Direktifi" ile 96/34/EC sayılı "Ailevi Sebeplerle İzin Çerçeve Anlaşmasına İlişkin Konsey Direktifi"nin ulusal mevzuatımıza uyumu sorumluluğu Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir. Bu doğrultuda hazırlanan ve ülkemizde ebeveyn izni müessesesinin tesisini amaçlayan yasa tasarısı, Genel Müdürlüğümüzün koordinasyonunda, ilgili tüm tarafların görüş ve önerileri alınarak hazırlanmış ve şu anda TBMM Genel Kurulunun gündemindedir.

Öte yandan sosyal politika ve istihdam alanında kadın-erkek eşitliği ile ilgili diğer direktiflere ilişkin mevzuat uyumu çalışmaları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız tarafından yürütülmektedir. Bilindiği üzere bu perspektifle hazırlanan ve 10 Haziran 2003 tarihinde yürürlüğe giren Yeni İş Kanunu'nun getirdiği en önemli ilerleme işveren işçi ilişkisinde cinsiyet dahil hiçbir nedenle temel insan hakları bakımından ayrım yapılmayacağıdır. Bu kapsamda; iş sözleşmesinin yapılmasında, uygulanmasında ve sona erdirilmesinde cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapılamayacağı, cinsiyet nedeniyle eşit değerde iş için daha düşük ücret verilemeyeceği, cinsiyet, medeni hal ve aile yükümlülükleri, hamilelik ve doğumun iş akdinin feshi için geçerli sebep oluşturamayacağı, işyerinde işçinin, işveren, diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından cinsel tacize uğraması ve bu

durumu işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemlerin alınmaması halinde işçinin haklı nedenle işi derhal fesih hakkına sahip olduğu, kadın çalışanlara verilen ücretli doğum izin sürelerinin artırılmasına ilişkin hükümler yer almıştır.

SORU 6 :

Kadınların eğitim ve istihdam konusunda AB'nin fonlarından ne ölçüde yararlanılmaktadır? Bu fonların bütçesi, yaklaşık olarak ne kadardır?

CEVAP 6 :

Konuya ilişkin olarak Bakanlığıma bağlı kadının Statüsü Genel Müdürlüğünce verilen cevaba göre;

Kadın istihdamına ilişkin sorunun çözümünü sağlayacak politikaları geliştirmek ve uygulamak ile ilgili kuruluş Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıdır. Tüm toplumsal alanlarda olduğu gibi istihdam alanındaki politika ve programlara toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifini yerleştirme konusu Bakanlığıma bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün görev alanına girmektedir. Bir koordinasyon kuruluşu olarak Genel Müdürlük icracı kuruluşlar ile işbirliği içerisinde bu görevini yerine getirmektedir.

Sadece kadın istihdamına yönelik olarak bütçeden belli bir kaynak ayrılmamakla birlikte Topluluk Programları için ulusal katkı payları ayrılmaktadır. Örneğin İŞKUR tarafından yürütülmekte olan "Aktif İşgücü Program Projesi" içinde desteklenecek projeler için Avrupa Birliği Komisyonunun katkı payı 24 milyon euro olup, TC Hükümetinin katkı payı ise 8 milyon euro'dur. Bu çerçevede kabul edilen 30 adet kadın projesi desteklenecek olup, böylece kadın istihdamının geliştirilmesine katkıda bulunulacaktır.

Saygılarımla.

Nimet ÇUBUKÇU
Devlet Bakanı